

ЕКСПЕРТНІ ВИСНОВКИ
первинної акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми
“Екологія”
зі спеціальності 101 “Екологія”
галузі знань 10 “Природничі науки”
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
в Державному вищому навчальному закладі
“Херсонський державний аграрний університет”

Відповідно до підпункту 20 пункту 2 розділу XV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про вищу освіту” та пункту 4 “Положення про акредитацію вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. №978 “Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах”, з метою проведення первинної акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” галузі знань 10 “Природничі науки” за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в Державному вищому навчальному закладі “Херсонський державний аграрний університет” та наказу Міністерства освіти і науки України від 07.12.2018 р., №2741-л експертна комісія у складі:

Голова комісії: Клименко Олександр Миколайович – професор кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства Національного університету водного господарства та природокористування, доктор сільськогосподарських наук, доцент;

Член комісії: Борисюк Борис Васильович – доцент кафедри загальної екології Житомирського національного агроєкологічного університету, кандидат сільськогосподарських наук.

У період з 17 по 19 грудня 2018 року розглянула подані матеріали та провела акредитаційну експертизу провадження освітньої діяльності Державного вищого навчального закладу “Херсонський державний аграрний університет” (надалі ДВНЗ “ХДАУ”), пов’язану з підготовкою здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” галузі знань 10 “Природничі науки” на другому (магістерському) рівні вищої освіти. У ході експертизи комісія перевірила та проаналізувала подані матеріали стосовно фактичного стану кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення, якісних характеристик підготовки фахівців, внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності закладу вищої освіти та його відповідність установленим законодавством вимогам.

За результатами перевірки встановлено:

Голова експертної комісії

доцент О.М. Клименко

**1. ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ, ПОДАНОЇ ДЕРЖАВНИМ ВИЩИМ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ
“ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ДО МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Державний вищий навчальний заклад “Херсонський державний аграрний університет” є одним з найвідоміших навчальних закладів аграрного профілю в Україні. 1 вересня 1874 р. за рішенням Херсонського губернського земського зібрання (сесії 1872 р.) згідно наказу імператора Олександра II було відкрито Херсонське земське сільськогосподарське училище I ступеня з 3-річним, потім 4-річним строком навчання. У 1920 р. за наказом Миколаївського губернатора освіти було створено сільськогосподарський технікум зі статусом ВУЗу, який рішенням Ради наркомів УРСР у 1928 р. було реорганізовано в Херсонський сільськогосподарський інститут ім. О.Д. Цюрупи.

У 1998 р. постановою кабінету Міністрів України від 2 червня №767 на базі Херсонського державного сільськогосподарського інституту створено Херсонський державний аграрний університет.

Повна назва університету – Державний вищий навчальний заклад “Херсонський державний аграрний університет”.

Скорочена назва університету – ДВНЗ “ХДАУ”.

На сьогоднішній день ДВНЗ “ХДАУ” є одним із відомих вищих навчальних аграрних закладів України. Упродовж періоду свого існування навчальний заклад став осередком науки та освіти Півдня України.

На сьогодні він є провідний вищий навчальний, займається підготовкою кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектору економіки, гідромеліорації, водного і рибного господарства, промислового і цивільного будівництва, природоохоронної діяльності, лісового та садово-паркового господарства, економіки підприємництва, менеджменту, публічного управління та адміністрування.

Державний вищий навчальний заклад “Херсонський державний аграрний університет” в останні роки входить до першої сотні ВНЗ України, а серед аграрних ВЗО – 9 місце.

Освітня діяльність університету здійснюється відповідно Конституції України, Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, концепції кадрового забезпечення агропромислового комплексу України, концепції національного виховання, Державної національної програми “Освіта” (Україна ХХІ ст.), інших нормативно-правових документів у галузі освіти та власного статуту.

ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет” у своїй діяльності керується нормативними документами:

– Положенням про організацію освітнього процесу в ДВНЗ “ХДАУ”, затвердженим Вченою радою університету 27 травня 2015 року протокол №6;

– Положенням про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ДВНЗ “ХДАУ”, затвердженим Вченою радою університету від 07 липня 2015 року протокол №7;

– Положенням про практичну підготовку студентів ДВНЗ “ХДАУ”, затвердженим Вченою радою університету від 27 травня 2015 року протокол №6;

– Положенням про проведення атестації студентів та семестрового контролю, затвердженим Вченою радою університету від 30 червня 2016 року протокол №9;

– Законом України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 року № 1556-VII (Редакція станом на 28.09.2017);

– Законом України “Про освіту” від 05.09.2017 № 2145-VIII;

– іншими наказами та розпорядженнями Міністерства освіти і науки України та нормативно-правовими документами, з урахуванням регіональних особливостей.

В університеті здійснюється підготовка фахівців за 21 спеціальностями: першого (бакалаврського) рівня на денній та 18 заочній формах навчання і 14 спеціальностями другого (магістерського) рівня вищої освіти на денній та заочній формах навчання. Функціонує центр довузівської підготовки, перепідготовки незайнятого населення, підвищення кваліфікації та отримання другої вищої освіти. Існує підготовка третього (наукового) рівня вищої освіти з 4 спеціальностей. Діють дві спеціалізовані вчені ради по захисту дисертацій: Д 67.830.01 – із захисту докторських та кандидатських дисертацій зі спеціальностей 06.01.02.– сільськогосподарські меліорації та 06.01.09 – рослинництво (голова спеціалізованої ради – академік НААН України В.О. Ушкаренко, заступник голови – доктор с.-г. наук, професор Базалій В.В.). Здійснюється робота з упровадження дистанційної освіти, як однієї із перспективних форм навчання.

Зазначена навчальна, наукова та виховна робота здійснюються науково-педагогічними працівниками університету: 1 академік та 1 член-кореспондент, 20 докторів наук, 14 професорів; 134 кандидатів наук, 103 доценти; 12 заслужених діячів науки і техніки України, заслужених працівників освіти, вищої школи, сільського господарства України, заслужених винахідників України.

В структурі університету функціонує п'ять факультетів, Інститут підвищення кваліфікації та перепідготовки, Навчально-методичний центр довузівської підготовки та міжнародної освіти, редакційно-видавничий відділ. До складу університету входять Скадовський сільськогосподарський технікум, три проблемні науково-дослідні лабораторії, три музеї, дослідне поле, полігон механізації і охорони праці, колекційний розсадник, спортивно-оздоровча база «Колос» на березі Чорного моря, водна станція на р. Дніпро.

На базі передових підприємств сільськогосподарського профілю, науково-дослідних інститутів, організацій і установ створено 97 філій кафедр, які об'єднані в Регіональний навчально-науково-виробничий комплекс (РННВК) “Херсонський державний аграрний університет”.

Структурні підрозділи ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”: інститути, центри, факультети, позабазові структурні підрозділи.

З 2017 р. ректором Державного вищого навчального закладу “Херсонський державний аграрний університет” є **Юрій Євгенович Кирилов** – доктор економічних наук.

З метою використання інтелектуального потенціалу науково-педагогічного персоналу ДВНЗ “ХДАУ”, розширення напрямів наукової і навчальної діяльності та для координації науково-дослідних, дослідно-конструкторських, технологічних робіт, інформаційно-консультативного і сервісного забезпечення галузей з виробництва продовольства з метою підсилення навчальної, наукової та інноваційної складових в університеті на підставі рішення вченої ради та наказу ректора у 2000 р. було створено **факультет гідробіоресурсів та аквакультури**.

На початку своєї діяльності факультет готував здобувачів вищої освіти за 2 напрямками: “Водні біоресурси” та “Екологія”. У 2012 році на факультеті також почала здійснюватись підготовка за напрямом 6.090103 “Лісове і садово-паркове господарство”. Згідно тенденції часу, у 2013 році факультет отримав назву факультету рибного господарства та природокористування. У 2016 році ліцензовано підготовку магістрів за спеціальністю 206 “Садово-паркове господарство”. У 2017 році було здійснено ліцензування на розширення здобувачів вищої освіти зі спеціальності “Екологія” за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Сьогодні на факультеті рибного господарства та природокористування здійснюється підготовка за напрямками “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”, “Водні біоресурси” і “Лісове та садово-паркове господарство” та спеціальностями “Екологія”, “Садово-паркове господарство”, “Лісове господарство”, “Водні біоресурси та аквакультура”, “Технології захисту навколишнього середовища”. Таким чином забезпечується підготовка фахівців різних галузей господарства за принципом раціонального використання ресурсів навколишнього середовища (водних, лісових, біоресурсів, земельних тощо).

Під час навчання на факультеті здобувачі вищої освіти мають можливість закріпити набуті знання у профільних підрозділах підприємств лісового господарства, приватних розсадниках, рибницької галузі та екологічних структурах різного рівню, в яких здійснюється практика та стажування, підготовка до виконання реальних кваліфікаційних робіт і проектів.

На факультеті існують наукові гуртки та спортивні секції, здобувачі вищої освіти беруть активну участь у художній самодіяльності, можуть безкоштовно відпочити на базі відпочинку на березі Чорного моря. Здобувачі вищої освіти мають змогу пройти стажування у провідних навчальних закладах та виробництвах закордонних країн та проходити агроінтернатуру у профільних господарствах Херсонської області.

Факультет рибного господарства та природокористування ДВНЗ “ХДАУ” є першим і провідним центром на Україні щодо підготовки фахівців у сфері екології. Факультет функціонує у складі навчально-виробничого комплексу, який додатково включає навчальний ландшафтний екополігон, 12 філій на

виробництві. Існуюча інфраструктура дозволяє забезпечити поглиблену теоретичну і практичну підготовку фахівців, яка здійснюється на основі сучасних стандартів освіти, що відповідають міжнародним вимогам.

Пріоритетними напрямками навчального процесу за спеціальностями “Екологія”, “Водні біоресурси та аквакультура”, “Садово-паркове господарство”, “Лісове господарство”, “Технології захисту навколишнього середовища” є:

- вивчення закономірностей формування і функціонування гідроекосистем;
- використання науково обґрунтованих методів для визначення біопродукційного потенціалу водойм та основ ресурсозбереження, раціонального використання гідробіоресурсів;
- вивчення основ і набуття відповідної практики в галузі відтворення і вирощування гідробіонтів;
- визначення закономірностей функціонування екосистем різних типів;
- проведення моніторингу стану навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів;
- освоєння методів та напрямів покращення лісорослинного стану територій;
- здійснення ландшафтного та лісопаркового проектування тощо.

Викладання програмних дисциплін здійснюється висококваліфікованим колективом викладачів факультету, у складі якого працюють 4 професори, доктори наук і 24 доценти, кандидати наук за фахом.

На факультеті функціонують 4 фахові науково-дослідні лабораторії, філії та баз практик на виробництві, які забезпечують наукову роботу здобувачів вищої освіти практичним наповненням.

Матеріали наукових досліджень здобувачів вищої освіти використовуються у розробці науково обґрунтованих рекомендацій, при підготовці курсових і кваліфікаційних робіт (проектів), публікуються у наукових виданнях, доповідаються на наукових та науково-практичних конференціях.

Підготовка магістрів здійснюється за освітньо-професійними програмами “Екологія”, “Садово-паркове господарство” та “Водні біоресурси та аквакультура”. Дисципліни другого (магістерського) рівня передбачають поглиблене вивчення фахових дисциплін, наукове спрямування, поліпшення знань з іноземної мови, а також виробничу практику.

Факультет має зв'язки з навчальними закладами і науково-дослідними установами Польщі, Литви, Білорусі, Молдови, Угорщини, Франції, Болгарії, Чехії.

Університетом укладено договори з провідними зарубіжними навчальними закладами та виробничими підприємствами, на базі яких кращі здобувачі вищої освіти можуть проходити навчання за програмами

семестрового обміну та подвійних дипломів, виробничі практики, стажування за фахом, покращувати знання іноземних мов.

Випускник-магістр має право працювати на підприємствах будь-якої форми власності, а також в державних установах, на посадах, які відповідають 3-му і 4-му кваліфікаційним рівням. Він має право продовжувати навчання на третьому (науковому) рівні вищої освіти.

До складу факультету входять 4 кафедри, 3 з яких є випускаючими:

- екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка;
- лісового та садово-паркового господарства;
- водних біоресурсів та аквакультури;
- хімії та біології.

На факультеті здійснюється навчання здобувачів вищої освіти на денному та заочному відділенні за державним замовленням і за контрактною формою.

Загальний професорсько-викладацький склад факультету налічує 48 фізичних осіб, з них 4 докторів наук, професорів; 24 кандидатів наук, доцентів, на посадах сумісництва у 2018-2019 навчальному році працює 6 осіб. Професорсько-викладацький склад факультету відповідає встановленим вимогам, постійно здійснює наукову роботу та самоудосконалюється, на базі власних наукових досліджень та досягнень кращих світових науковців галузі екології, лісового та садово-паркового господарства та рибництва, розробляє магістерські програми з: екології, рибного господарства та аквакультури, а також садово-паркового господарства.

Діяльність факультету спрямована на поширення вітчизняних і світових традицій навчання, науки і культури. Факультет повністю реалізує концепцію ступеневої підготовки фахівців.

Організація освітнього процесу на факультеті проводиться у відповідності з вимогами "Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах", за розробленими освітньо-професійними програмами для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: "Екологія", "Садово-паркове господарство", "Лісове господарство", "Водні біоресурси та аквакультура", "Технології захисту навколишнього середовища", а також освітньо-професійними програмами для другого (магістерського) рівня "Екологія", "Садово-паркове господарство", "Водні біоресурси та аквакультура".

На час проведення самоаналізу ліцензійний обсяг підготовки магістрів з екології другого (магістерського) рівня освіти складає 50 осіб (25 – для денної форми навчання та 25 – заочної форми навчання).

Впровадження наукових розробок у виробництво здійснюється шляхом:

– передачі Міністерству аграрної політики та продовольства України, Міністерству освіти і науки України, іншим міністерствам, відомствам та організаціям науково-виробничих і науково-методичних рекомендацій з питань розвитку агропромислового та природоохоронного комплексу держави;

- участь у розробці проектів Законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність агропромислового виробництва;
- передачі окремим корпораціям, установам, організаціям права на використання об'єктів права інтелектуальної власності;
- апробації розробок вчених університету у навчально-наукових виробничих центрах ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”.

Підготовка фахівців спеціальності 101 “Екологія” другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою “Екологія” повністю забезпечена приміщеннями для навчання, самостійної роботи (у тому числі бібліотекою, читальними залами, учбовими кімнатами в гуртожитках) та проживання і відпочинку здобувачів вищої освіти.

Випусковою кафедрою спеціальності 101 “Екологія” галузі знань 10 “Природничі науки” другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою “Екологія” є кафедра екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка, яка була створена 2001 року. Нині її очолює доктор сільськогосподарських наук (спеціальність 03.00.16 – екологія), професор кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка – **Пічура Віталій Іванович**.

Навчально-педагогічна та наукова діяльність кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка факультету рибного господарства та природокористування в цілому спрямована на формування кадрів фахівців екологів, які мають ґрунтовну підготовку, володіють компетентностями інноваційного характеру, мають досвід їх застосування і при вирішенні професійних завдань, з метою забезпечення потреби виробництв та установ м. Херсон, Херсонської області та інших областей України.

Професорсько-викладацький склад кафедри готує та видає сучасні підручники, навчальні посібники, методичні розробки, бере участь у розробці типових навчальних програм. За останній рік видано загалом 3 монографії (29,6 др. арк.), понад 50 навчально-методичних розробок, у перерахунку на друковану продукцію це складає 114,71 друкованих аркушів, або 2268 сторінок матеріалу.

Основними дидактичними засадами підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Екологія» зі спеціальності 101 “Екологія” є:

- єдність та неперервність освітнього процесу навчальної і наукової діяльності здобувачів вищої освіти;
- принцип фундаменталізації освіти поєднання загальнотеоретичної підготовки з практикою;
- організація освітнього процесу на засадах кредитно-трансферної системи та інтерактивного підходу;
- використання у освітньому процесі поряд із традиційними, новітніх освітніх технологій, які відповідають цілям фахової підготовки;
- індивідуалізація процесу навчання, освітньої та наукової діяльності здобувачів вищої освіти;
- варіативність навчальних планів;

– оптимізація самостійної роботи здобувачів вищої освіти, формування розуміння потреби в систематичному професійному самовдосконаленні;

– періодична апробація результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Для забезпечення професійної підготовки магістрів з екології укладено відповідні договори з 19 підприємствами та установами різних форм власності, які мають можливість забезпечити проходження виробничих практик 50 здобувачів вищої освіти.

З метою поглиблення теоретичних знань фахової спрямованості здобувачами вищої освіти спеціальності “Екологія” проводяться виїзні заняття та практики. У проведенні виїзних занять беруть участь висококваліфіковані фахівці з виробництва. Найбільш значну роль у практичній підготовці здобувачів вищої освіти відіграють такі філії кафедр як Департамент екології та природних ресурсів Херсонської області Херсонської обласної державної адміністрації, Державна екологічна інспекція у Херсонській області, Управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в Херсонській області, Біосферний заповідник “Асканія-Нова” імені Ф.Е. Фальц-Фейна НААН України, Чорноморський біосферний заповідник, Джарилгацький національний природний парк, Інститут зрошуваного землеробства НААН України та ін.

Освітній процес за освітньо-професійною програмою “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” забезпечують 16 науково-педагогічних працівників, у тому числі 6 докторів наук, професорів (37,5%), 10 кандидатів наук, доцентів (62,5%). Штатна укомплектованість складає 93,75%, у тому числі 31,25% докторів наук, професорів, 62,5% кандидатів наук, доцентів. За сумісництвом працює 1 науково-педагогічний працівник, 1 доктор наук, професор (6,25%). Викладання лекційного матеріалу здійснюється виключно докторами наук, професорами та кандидатами наук, доцентами. В складі кафедри – 1 професор, доктор наук, 8 кандидатів наук, доцентів і 4 асистенти, з них працюють за сумісництвом 1 доктор наук, професор.

Показники діяльності ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет” наведено у таблиці 1.

Подані копії засновницьких документів підтверджено наявністю оригіналів.

Висновок: експертна комісія констатує, що оригінали усіх засновницьких документів, матеріали акредитаційного самоаналізу щодо акредитації освітньо-професійної програми “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” галузі знань 10 “Природничі науки” за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в Державному вищому навчальному закладі “Херсонський державний аграрний університет” відповідають Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти та Державним вимогам до акредитації.

Таблиця 1

Загальна характеристика Державного вищого навчального закладу
"Херсонський державний аграрний університет"

№ п/ п	Показники діяльності	Кількісні параметри	
		Денна (очна) форма навчання	Заочна форма навчання
1	Ліцензований обсяг вищого навчального закладу (осіб)	2330	
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
	- молодший спеціаліст (осіб)	125	30
	- бакалавр (осіб)	955	575
	- магістр (осіб)	355	290
2	Кількість здобувачів вищої освіти, курсантів, слухачів разом:		
	у т.ч. за формами навчання:		
	- денна (очна) (осіб)	2175	-
	- вечірня (осіб)	-	-
	- заочна, дистанційна (осіб)	-	1147
3	Кількість навчальних груп (одиниць)	98	107
4	Кількість спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців (одиниць)	21	18
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
	- молодший спеціаліст (одиниць)	1	1
	- бакалавр (одиниць)	21	18
	- магістр (одиниць)	14	14
5	Кількість кафедр (предметних (циклових) комісій), (одиниць)	25	
	з них випускових (одиниць):	16	
6	Кількість факультетів (відділень) (одиниць)	6	
7	Загальні навчальні площі будівель (кв. м)	53961,8	
	з них:		
	- власні (кв. м)	53961,8	
	- орендовані (кв. м)	-	
8	Навчальні площі, які здаються вищим навчальним закладом в оренду (кв. м)	-	
9	Інше	-	

2. ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Профорієнтаційна робота в Університеті здійснюється за такими формами:

- професійна інформація подається через місцеві засоби масової інформації (газети, радіо, телеканали) про спеціальності, за якими готує університет та правила прийому;
- поширення інформаційних матеріалів у школах України;
- використання можливостей власного сайту;
- проведення Днів відкритих дверей.

Постійна увага приділяється профорієнтаційній роботі серед сільської молоді. За підтримки Обласного управління освіти і науки проводяться Дні Державного вищого навчального закладу "Херсонський державний аграрний університет" в районах Херсонської області. З учнями сільських шкіл району зустрічаються декани факультетів, проректори, викладачі кафедр, кращі здобувачі вищої освіти-відмінники та спортсмени університету. Двічі на рік в університеті проводяться Дні відкритих дверей, де майбутні абітурієнти можуть детально ознайомитися з факультетами, кафедрами, лабораторіями, спортивною базою університету.

З метою формування професійно орієнтованого контингенту здобувачів вищої освіти в університеті функціонує центр довузівської підготовки (ЦДП), на якому працює денне відділення (8 місяців підготовки) та очно-заочні курси підготовки за спеціальностями університету.

Формування контингенту здобувачів вищої освіти ДВНЗ "ХДАУ" здійснюється відповідно до державного замовлення та регіональних потреб. Під час зарахування до університету перевага надається сільській молоді.

Прийом вступників до університету на освітньо-професійні програми підготовки фахівців освітнього ступеня "Магістр" денної і заочної форм навчання здійснюється у літній період відповідно до Правил прийому на навчання до Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Згідно з Правилами прийому конкурсний відбір вступників, які вступають за освітнім ступенем "Магістр", здійснюється за результатами вступних випробувань з фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін та іноземної мови.

Формування контингенту здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Екологія» здійснювалось згідно з ліцензованим обсягом, не перевищуючи 25 осіб денної та 25 осіб заочної форми навчання.

В ДВНЗ "ХДАУ" сформована цілісна система профорієнтаційної роботи, що передбачає низку ефективних форм і методів, здатних вплинути на професійний вибір та уподобання потенційних абітурієнтів з числа учнівської молоді та випускників професійно-технічних навчальних закладів, коледжів для реалізації їх можливостей по здобуттю ступеневої освіти.

Показники формування та динаміку змін контингенту здобувачів вищої освіти за спеціальністю "Екологія" другого (магістерського) рівня відображено у таблиці 2 і 3.

**Показники формування контингенту здобувачів вищої освіти
за ОПП "Екологія" зі спеціальності 101 «Екологія»**

№ п/п	Показник	Роки		
		2016	2017	2018
1.	Ліцензований обсяг підготовки (денна/заочна форма навчання):	20/8	25/25	25/25
2.	Прийнято на навчання, всього (осіб)	21	29	50
	- денна форма навчання	15	13	25
	в тому числі за держзамовленням	10	4	4
	- заочна форма навчання	6	16	25
	в тому числі за держзамовленням	-	-	11
	- нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	-	-	-
	- таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію	-	-	-
	- зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	-	-	-
3.	Подано заяв за формами навчання:			
	- денна	16	14	49
	- заочна	20	29	53
4.	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення:			
	- денна форма	2,2	6,5	12,25
	- заочна форма	-	-	4,8

Таблиця 3

**Динаміка змін контингенту здобувачів вищої освіти по денній формі
навчання за ОПП "Екологія" зі спеціальності 101 «Екологія»**

з/п		Навчальний рік		
		2016-2017	2017-2018	2018-2019
1	Всього здобувачів вищої освіти на спеціальності 101 «Екологія» (на 1.10 відповідного року)	15	13	25
2	Кількість здобувачів вищої освіти, яких відраховано (всього):	-	-	-
	у тому числі:	-	-	-
	- за невиконання навчального плану	-	-	-
	- за грубі порушення дисципліни	-	-	-
	- у зв'язку з переведенням на заочну форму навчання	-	-	-
	- інші причини	-	-	-
3	Кількість здобувачів вищої освіти, які зараховані на старші курси (всього):	-	-	-
	у тому числі:	-	-	-
	- переведені на заочну форму навчання	-	-	-
	- поновлених на навчання	-	-	-

Висновок: експертна комісія встановила, що формування контингенту здобувачів вищої освіти в Державному вищому навчальному закладі "Херсонський державний аграрний університет" проводиться на належному рівні. Зміст, форми і методи профорієнтаційної роботи, а також якісні та кількісні показники прийому абітурієнтів сприяють забезпеченню належного рівня підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" спеціальності 101 "Екологія" другого (магістерського) рівня вищої освіти.

3. ФАКТИЧНИЙ СТАН КАДРОВОГО, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО, ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЙОГО ВІДПОВІДНІСТЬ УСТАНОВЛЕНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ВИМОГАМ

3.1. Відповідність кадрового забезпечення освітньо-професійної програми “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” галузі знань 10 “Природничі науки” за другим (магістерським) рівнем вищої освіти Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти

У ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет” створено всі умови для підготовки фахівців зі спеціальності 101 “Екологія”, освітньої програми “Екологія”. Університет має високий рівень професорсько-викладацького складу, необхідний для забезпечення освітньої діяльності за заявленою спеціальністю. Підготовку фахівців зі спеціальності 101 “Екологія” здійснює професорсько-викладацький склад кафедр ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”.

Професорсько-викладацький склад не рідше одного разу на 5 років відповідно до розпорядження навчальної частини університету проходить підвищення кваліфікації у ННЦ “Інститут післядипломної освіти та дорадництва ДВНЗ “ХДАУ”, ЗВО України, закордонних університетах, науково-дослідних інститутах НАН України, структурних підрозділах Міністерства екології та природних ресурсів України.

Підготовку здобувачів за освітньо-професійною програмою “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” галузі знань 10 “Природничі науки” на другому (магістерському) рівні вищої освіти в ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет” забезпечують кафедри: екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка; філософії і соціально-гуманітарних дисциплін; іноземних мов; лісового та садово-паркового господарства; прикладної математики та економічної кібернетики; публічного управління та адміністрування; рослинництва, генетики, селекції та насінництва; хімії та біології.

Загальна кількість лекційних годин для підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” галузі знань 10 “Природничі науки” на другому (магістерському) рівні становить 310 годин з циклів загальної та практичної і професійної підготовки, що становить 100% обсягу лекційних годин.

270 годин (93,8%) читаються НПП, які працюють в університеті за основним місцем роботи (в тому числі за внутрішнім сумісництвом) та 20 годин (6,2%) – за зовнішнім сумісництвом; 235 лекційних годин (81%) читаються докторами наук (Пічура В.І., Наконечний І.В., Кирилов Ю.Є., Базалій В.В., Берегова Г.Д., Жуйков О.Г.).

Якісний склад групи забезпечення освітньої програми налічує 6 осіб, з них 6 (100%) мають науковий ступінь та вчене звання, з яких 2 особи мають науковий ступінь доктора наук (Пічура В.І., Наконечний І.В.), що становить 33,3%.

Частка науково-педагогічних працівників за основним місцем роботи (в тому числі за сумісництвом), які забезпечують проведення лекцій, практичних (семінарських, лабораторних) занять, здійснення наукового керівництва курсовими проектами, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох умов, зазначених у п. 30 приміток Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти – 100%.

3.2. Зміст підготовки здобувачів вищої освіти

Навчальний процес підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми “Екологія” спеціальності 101 “Екологія”, здійснюється відповідно до вимог та засобів діагностики якості вищої освіти, розроблених відповідно до положень “Комплексу нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти”.

Освітньо-професійна програма підготовки магістрів розроблена НПП кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”, затверджена Вченою радою ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”(протокол №1 від 29.08.2017 р.), введена в дію з 01.09.2017 р.

Робочий навчальний план щодо підготовки магістрів укладено за освітньо-професійною програмою “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія” за обов’язковим та вибіркоким компонентами та схваленою Вченою радою університету.

Загальний обсяг часу за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів становить 2700 год. (90 кредитів за ECTS) та триває 1 рік 4 місяці.

Робочий навчальний план складається з навчальної інформації переліку нормативних навчальних дисциплін і практик та забезпечує набуття системи знань та вмінь, необхідних для формування компетенції магістра за освітньо-професійною програмою “Екологія” зі спеціальності 101 “Екологія”.

Вибіркова частина підготовки магістра в галузі природничих наук в ДВНЗ “ХДАУ” складається з навчальних дисциплін самостійного вибору ЗВО та вибору студентів, перелік цих дисциплін визначається залежно від тематики магістерської роботи.

Навчання на за освітньо-професійною програмою завершується захистом кваліфікаційної магістерської роботи.

Навчальний план освітньо-професійної програми «Екологія» спеціальності 101 “Екологія” передбачає такі цикли підготовки та розподіл змісту підготовки:

- цикл загальної підготовки – 750 академічних годин (25 кредитів);
- цикл професійної підготовки – 1350 академічних годин (45 кредитів).
- цикл дисциплін вільного вибору студента – 270 академічних годин (9 кредитів);
- цикл практичної підготовки – 270 академічних годин (9 кредитів).

До циклу дисциплін загальної підготовки включено дисципліни: методологія та організація наукових досліджень, методика викладання, педагогіка та психологія у вищій школі, філософські проблеми в екології,

інформаційні технології, іноземна мова (за професійним спрямуванням), охорона праці в галузі.

До циклу дисциплін професійної підготовки включено дисципліни: стратегія сталого розвитку, екологічна політика, екологічний менеджмент, управління і поводження з відходами, екологічна стандартизація і сертифікація, управління техногенною і екологічною безпекою, інженерна екологія, геоекологічний ризик, сучасні біотехнології в галузі, теорія систем і системний аналіз, екологічна біохімія.

До циклу дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти включено дисципліни: сучасні засоби захисту довкілля, екологічне інспектування, рекреаційні зони.

До циклу практичної підготовки включена виробнича практика та виконання кваліфікаційної роботи магістра. Виробнича практика є складовою частиною навчального процесу та продовжує його у навчальних і практичних умовах. Основною метою практики є поглиблення та закріплення знань, набутих протягом навчання, розвиток навичок самостійного вирішення практичних завдань, пов'язаних із спеціальністю, та набуття досвіду роботи, що є важливим етапом підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" спеціальності 101 "Екологія".

Таким чином, у навчальному плані підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" реалізуються усі цикли їх підготовки, зміст дисциплін відображає сучасні тенденції в галузі.

Копія робочих навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти 2017 та 2018 року вступу за освітньо-професійною програмою "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" надані в акредитаційній справі.

Інформація щодо наявності навчальних, робочих навчальних програм і пакетів комплексних контрольних робіт з дисциплін навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" наведені в акредитаційній справі.

Наведені дані щодо забезпечення навчального закладу навчальними та робочими навчальними планами і програмами з навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" відповідають змісту підготовки та державним вимогам щодо акредитації за освітньо-професійною програмою "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія".

Висновок: навчальний процес у Державному вищому навчальному закладі "Херсонський державний аграрний університет" здійснюється згідно затвердженій в установленому порядку освітньо-професійної програми, навчальних планів, вимог нормативних та навчально-методичних документів вищої освіти. Зміст підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" спеціальності 101 "Екологія" на другому (магістерському) рівні відповідає встановленим вимогам.

3.3. Організаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу

Навчально-методичне забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми “Екологія” спеціальності 101 “Екологія” включає освітньо-професійну програму, навчальний та робочий навчальний плани, навчально-методичні комплекси з навчальних дисциплін; навчальні програми з усіх нормативних і вибіркового навчальних дисциплін, які вміщують наукові основи і мету навчальної дисципліни, зміст та структуру дисципліни зі структурно-логічною схемою і науково-методичним та програмним забезпеченням; програму науково-дослідницької практики; підручники і навчальні посібники з грифом Міністерства освіти і науки України, рекомендацією Вченої ради університету до друку; індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін; методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання курсових робіт; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу; робочі плани та програми; індивідуальні плани науково-педагогічних працівників; комплекти завдань для проміжного контролю з дисциплін; комплекти завдань для підсумкового контролю знань; критерії оцінки знань.

Тематика кваліфікаційних робіт магістра розробляється випусковою кафедрою екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка згідно з вимогами варіативної компоненти освітньо-професійної програми “Екологія” у відповідності до затверджених програм нормативних та вибіркового дисциплін і відображає актуальну проблематику сучасної наукової та виробничої діяльності в галузі екології та раціонального природокористування.

У навчально-методичному забезпеченні реалізовані принципи безперервної підготовки здобувачів вищої освіти у сфері якості. Навчальний процес організовано згідно діючого законодавства та нормативних вимог Міністерства освіти і науки України.

Забезпечення навчальною та науковою літературою студентів і НПП здійснює бібліотека ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”, книгосховища якої нараховують понад 300 тис. екземплярів видань наукової, методичної та навчальної літератури. У головному корпусі функціонує читальний зал (у тому числі електронна читальна зала) із 50 посадковими місцями.

До складу наукової бібліотеки входять відділи комплектування, наукової обробки документів і організації каталогів; інформаційно-бібліографічний; інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення; обслуговування навчальною літературою; обслуговування науковою та художньою літературою та філії у навчальних корпусах. На факультеті існує бібліотека на 24 посадочних місця, яка має необхідний набір підручників, навчальних посібників та періодичних видань для забезпечення самостійної підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою "Екологія".

Наукова бібліотека ДВНЗ "ХДАУ" є однією із найбільших бібліотек вищих аграрних закладів освіти України.

Загалом, зміст підготовки здобувачів вищої освіти забезпечує дотримання співвідношення навчального часу між циклами підготовки, відповідність змісту підготовки державним вимогам, потребам ринку праці та особистості, вирішення питань безперервності, послідовності та ступеневої підготовки здобувачів вищої освіти.

У навчальному процесі активно застосовуються сучасні технології навчання: робота студентів у спеціалізованих лабораторіях, інтерактивні лекції, пошукова методика здобуття знань, проектна робота, ділова гра, комп'ютеризований тестовий контроль якості знань тощо. Використання подібного роду педагогічних інновацій робить процес навчання не лише цікавим, а й логічно структурованим, мотивує здобувачів вищої освіти до активної участі у навчальному процесі. Методична база кафедри та підключення кафедри до мережі Internet забезпечують гідні умови для ефективної підготовки здобувачів вищої освіти до навчальних занять, курсового та дипломного проектування.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечена необхідними методичними матеріалами. Відповідні навчально-методичні матеріали розміщені на веб-сторінці електронної бібліотеки.

Висновок: стан організаційного, навчально-методичного і інформаційного забезпечення навчального процесу здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" спеціальності 101 "Екологія" другого (магістерського рівня) відповідає нормативним вимогам. Однак, комісія зазначає, що недоліком є певний дефіцит навчальної літератури – мас місце обмежена кількісна підручників і посібників за окремими професійно-орієнтованими дисциплінами, які видані в останні роки.

3.4. Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності

Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет" має належну матеріальну базу для забезпечення ефективного навчального процесу щодо підготовки фахівців зі спеціальності "Екологія" другого (магістерського) рівня.

Санітарно-технічний стан навчальних приміщень університету відповідає існуючим вимогам, що підтверджується відповідним санітарним паспортом.

Навчальна площа факультету рибного господарства та природокористування складається з 11 лекційних аудиторій, 4 спеціалізованих лабораторій для проведення занять, у тому числі музей, гербарна, спеціалізовані аудиторії з дендрології, лісівництва і лісової таксації і лісової меліорації.

Площа навчально-лабораторних приміщень, що використовується для підготовки магістрів становить 53961,8 м². На теперішній час на одного здобувача вищої освіти припадає 24,8 м² навчальної площі, що відповідає технологічним вимогам щодо матеріально-технічного забезпечення (2,4 м² на одного здобувача вищої освіти). Аудиторний фонд факультету, що забезпечує спеціальність, нараховує 10 приміщень, серед яких 3 лекційні аудиторії (на 40-46 місць), 1 навчальна лабораторія, 1 комп'ютерний клас (на 15 місць) і 5 спеціалізованих кабінетів. Крім цього, факультет має лабораторію екологічного моніторингу та ГІС-технологій (аудиторія № 4-22) загальною площею 28 м² на 15 робочих місць.

Забезпечення життєдіяльності та соціальних потреб здобувачів вищої освіти та викладачів забезпечується наявністю відповідних площ, приміщень та обладнання. Соціальна інфраструктура Державного вищого навчального закладу "Херсонський державний аграрний університет" включає наявність їдалень, буфетів, гуртожитків, актових залів, медичного пункту, профілакторіїв, баз відпочинку.

Усі здобувачі вищої освіти спеціальності практично забезпечені місцями у гуртожитках, в яких на 100% задовольняється поселення здобувачів вищої освіти, які цього потребують. У гуртожитках є добре обладнані душові кімнати, побутові приміщення, кімнати для дозвілля, спортивна зала, кафе. Наявні потужності дозволяють задовольнити відповідні потреби здобувачів вищої освіти та викладачів.

Для відпочинку та оздоровлення здобувачів вищої освіти університет має базу відпочинку "Колос" на березі Чорного моря (сmt Лазурне Скадовського району Херсонської області).

Містка актова зала університету дає можливість брати активну участь у художній самодіяльності, у загально університетських заходах, відвідувати практичні заняття центру культури та мистецтва тощо.

Медичне обслуговування здобувачів вищої освіти проводиться у міській поліклініці, а пункт здоров'я забезпечує надання невідкладної медичної

допомоги і розміщений у гуртожитку №5. Щорічно проводиться диспансеризація здобувачі вищої освіти, флюорографія, щеплення, медичні огляди.

Здобувачі вищої освіти мають можливість користуватися університетськими бібліотекою, читальним і Internet-залами.

У першому та другому навчальних корпусах є буфети, яких достатньо для загальної кількості здобувачів вищої освіти та викладачів, а на території університету – їдальня.

Для проведення спортивно-масової роботи в університеті є спортивні зали, які дозволяють університету проводити заняття з 14 видів спорту, факультетські та міжуніверситетські спартакіади.

Висновок: Експертна комісія встановила, що в університеті постійно проводиться робота з удосконалення матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, забезпечення його учасників сучасними приладами, обладнанням, устаткуванням, необхідними засобами навчання, а існуюча матеріально-технічна база університету відповідає вимогам для підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми “Екологія” спеціальності 101 “Екологія” відповідає вимогам провадження освітньої діяльності за другим (магістерським рівнем).

4. ДОТРИМАННЯ ДЕРЖАВНИХ ВИМОГ ДО АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ “ЕКОЛОГІЯ”

4.1. Якість підготовки здобувачів вищої освіти

З метою перевірки якості теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти було проведено вимірювання залишкових знань та вмінь здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін, 2017 року вступу освітньо-професійної програми “Екологія” спеціальності 101 “Екологія”.

Під час акредитаційної експертизи були проведені заміри залишкових знань здобувачів вищої освіти із дисциплін загальної та професійної підготовки у період з 17.12.2018 р. по 19.12.2018 р.

Успішність здобувачів вищої освіти другого (магістерського рівня) за підсумками літньої екзаменаційної сесії 2017-2018 навчального року (для другого (магістерського рівня) відповідає державним вимогам.

В університеті діє трирівнева система контролю навчально-виховного процесу: кафедра – деканат – ректорат.

Проведення ректорського та деканського контролю знань здійснюється з метою: визначення рівня якості викладання навчальних дисциплін; оцінки залишкових знань здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін з наступним аналізом якості навчання та викладання; отримання інформації про рівень пізнавальної діяльності, самостійності й активності здобувачів вищої освіти;

перевірки якості організації навчального процесу на кафедрах; забезпечення можливості внесення змін до програм навчальних дисциплін.

На кафедрах основними формами контролю навчально-виховного процесу є наступні:

1. Відвідування завідувачами кафедр занять викладачів.
2. Контроль організації та проведення самостійної роботи та практик здобувачів вищої освіти.
3. Контроль виконання викладачами індивідуальних планів.
4. Періодичне проведення показових та відкритих занять викладачами кафедр.
5. Взаємне відвідування занять викладачами кафедр.
6. Поточний та семестровий контроль знань здобувачів вищої освіти.

Результати всіх цих основних форм контролю за організацією навчально-виховного процесу систематично обговорюються на засіданнях кафедр, науково-методичної та вченої радах факультету.

Система організаційних, методичних та інших заходів, що регулюють навчальний процес у сфері виконання здобувачами вищої освіти курсових робіт, забезпечується провідними науково-педагогічними працівниками кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенката має за мету реалізацію змісту і якості вищої освіти у вищому навчальному закладі "Херсонський державний аграрний університет" відповідно до діючих стандартів.

Організаційно-методичне забезпечення виконання курсових робіт перебуває на належному рівні. З усіх дисциплін, навчальним планом яких передбачено виконання курсових робіт, розроблено методичні рекомендації, наводиться орієнтовна тематика, з окремих тем подається рекомендований план курсової роботи.

Вибіркова перевірка курсових робіт свідчить у цілому, про належний рівень їх виконання та оформлення, достатню аргументацію зроблених висновків. Курсові роботи містять пояснювальну записку на 40-50 друкованих аркушах та розрахункову частину за варіантами. Випадків неналежного рецензування та необ'єктивного оцінювання не виявлено.

Вибіркова перевірка звітів за підсумками проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти свідчить про їх відповідність програмі практики та в цілому належне виконання усіх її розділів, які відображені у звітах. У більшості з них відмічається критичне сприйняття та реальна оцінка стану справ на структурних підрозділах Міністерства екології та природних ресурсів. Звіти ілюстровані таблицями, схемами, взірцями договорів.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи.

Обов'язковою складовою частиною кваліфікаційної роботи, виконаної за освітньо-професійною програмою, є розрахункова або науково-дослідна

частина, яка виконується у вигляді презентації та/або демонстраційних листів або креслень.

Кваліфікаційні роботи зберігаються в електронному вигляді на випусковій кафедрі та у електронному і паперовому вигляді в архіві університету та можуть бути перевірені (з використанням відповідного програмного забезпечення) на плагіат.

Висновок: Показники екзаменаційних сесій, що передували акредитації та порівняльні результати виконання здобувачами вищої освіти комплексних контрольних робіт з дисциплін дозволяють зробити висновок, що рівень здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" спеціальності 101 "Екологія" відповідає вимогам провадження освітньої діяльності за другим (магістерським рівнем). Здобувачі вищої освіти університету готові виконувати свої професійні обов'язки та будуть користуватися попитом на ринку праці.

4.2. Інформація про наукову діяльність здобувачів вищої освіти

Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти університету є одним із напрямів їх самостійної роботи, важливим чинником підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

В ДВНЗ "Херсонський державний аграрний університет" України функціонують два основних види науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти: навчальна науково-дослідна робота, передбачена навчальними планами, і науково-дослідна робота студентів, яка здійснюється під керівництвом професорсько-викладацького складу.

Навчальна науково-дослідна робота. Такий вид роботи здобувачів вищої освіти у межах навчального процесу є обов'язковим для кожного і охоплює майже всі форми навчальної роботи:

- написання рефератів з конкретної теми у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, фундаментальних і професійно орієнтованих, спеціальних дисциплін;
- виконання лабораторних, практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку;
- виконання нетипових завдань дослідницького характеру під час різних видів практики, індивідуальних завдань;
- розроблення методичних матеріалів з використанням дослідницьких методів (спостереження, анкетування, бесіда, соціометрія тощо);
- підготовку і захист курсових і кваліфікаційних робіт, пов'язаних з проблематикою досліджень кафедр.

Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом є одним з найважливіших засобів формування висококваліфікованого спеціаліста. Вона передбачає участь у роботі предметних наукових гуртків; проблемних груп,

секцій, лабораторій; участь у виконанні держбюджетних або госпрозрахункових наукових робіт.

На кафедрах факультету, під керівництвом досвідчених спеціалістів, сформовані студентські наукові гуртки, в яких молодь поглиблює свої професійні знання і набуває практичних навиків щодо дослідження процесу взаємодії біотичного та абіотичного середовища, визначення якості довкілля тощо.

За звітний період роботи студентських наукових гуртків були проведені наступні заходи:

1. Організаційне засідання гуртків, на якому визначено наукову спрямованість теми доповідей студентів-гуртківців на студентських конференціях ДВНЗ "ХДАУ".

2. Знайомство студентів-гуртківців з правилами техніки безпеки при роботі в наукових лабораторіях кафедр, правилами роботи з приладами та обладнанням професійного напрямку.

3. Засвоєння методологічних аспектів планування експериментальних досліджень.

4. У наукових гуртках кафедр факультету брало участь понад 40 студентів різних спеціальностей та напрямів підготовки.

5. Кількість здобувачів вищої освіти ДВНЗ "ХДАУ", які виступили у звітному році з доповідями на конференціях міжнародного, всеукраїнського, галузевого та міжгалузевого рівнів – 20.

6. Кількість здобувачів вищої освіти, які брали участь у виконанні досліджень за бюджетною і госпдогвірною тематикою – 12 осіб.

7. Кількість здобувачів вищої освіти, які займаються винахідницькою роботою – 4 особи (Гарафон С.Г., Колодій О.С., Скороход Д.В., Сапога О.М.).

Висновок. Рівень науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти на факультеті рибного господарства та природокористування ДВНЗ "ХДАУ", її організація та результати свідчать про наявність наукової бази для якісної підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" спеціальності 101 "Екологія" за другим (магістерським) рівнем.

5. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПЕРЕВІРКУ ДЕРЖАВНИМИ КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ, ПЕРЕЛІК ЗАУВАЖЕНЬ (ПРИПИСІВ) КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ТА ЗАХОДИ З ЇХ УСУНЕННЯ

Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет" здійснює підготовку фахівців освітнього ступеня "Магістр" за освітньо-професійною програмою "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" галузі знань 10 "Природничі науки" згідно Відомостей щодо здійснення

освітньої діяльності у сфері вищої освіти наказу МОН від 26.05.2017 року №111-л.

Наразі Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет" проходить первинну акредитаційну експертизу освітньо-професійної програми "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" галузі знань 10 "Природничі науки".

Зауважень (приписів) контролюючих державних органів, а також претензій юридичних і фізичних осіб щодо освітньої діяльності університету за освітньо-професійною програмою "Екологія" за період підготовки фахівців не було.

Висновок: експертною комісією відмічено, що за звітний період зауважень (приписів) контролюючих державних органів, а також претензій юридичних і фізичних осіб щодо провадження освітньої діяльності Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет" у сфері вищої освіти з підготовки фахівців освітнього ступеня "Магістр" за освітньо-професійною програмою "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" галузі знань 10 "Природничі науки" не виявлено.

6. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ЕКСПЕРТНОЇ КОМІСІЇ

Експертна комісія відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 07.12. 2018 р., №2741-л в період з 17 по 19 грудня 2018 року здійснювала акредитаційну експертизу освітньо-професійної програми "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" галузі знань 10 "Природничі науки" на другому (магістерському) рівні вищої освіти Державному вищому навчальному закладі "Херсонський державний аграрний університет".

На підставі аналізу і перевірки поданих на акредитацію матеріалів комісія дійшла таких висновків:

- робота з підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" на другому (магістерському) рівні вищої освіти здійснюється на належному рівні;
- акредитаційні матеріали, подані на розгляд експертної комісії, представлені у повному обсязі;
- стан кадрового, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, соціальна інфраструктура загалом відповідають встановленим вимогам до заявленого рівня підготовки;
- освітньо-професійна програма, навчальний план, робочі програми дисциплін, методичне забезпечення навчального процесу, рівень та якість знань слухачів відповідають встановленим кваліфікаційним вимогам;
- навчальний заклад спроможний здійснювати освітню діяльність, пов'язану з підготовкою здобувачів вищої освіти освітньо-професійної

програми "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Експертна комісія вважає за необхідне висловити рекомендації, які не входять до складу обов'язкових і не впливають на рішення про акредитацію, але дозволяють поліпшити якість підготовки здобувачів вищої освіти:

- продовжити впровадження інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на розвиток особистості здобувачів вищої освіти;
- продовжити оновлення лабораторій, поповнення їх сучасними видами обладнання, устаткуванням;
- запровадити на факультеті обмін НПП між провідними закладами вищої освіти України для обміну фаховими знаннями.

Висновок: подані у розпорядження експертної комісії оригінали документів, що характеризують Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет", підтверджують можливість навчального закладу забезпечити підготовку здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія", формування контингенту здобувачів вищої освіти за зазначеною спеціальністю здійснюється відповідно чинному законодавству без порушень.

Голова експертної комісії:

професор кафедри екології,
технології захисту навколишнього
середовища та лісового господарства
Національного університету
водного господарства та природокористування,
доктор сільськогосподарських наук, доцент

О.М. Клименко

Член експертної комісії:

доцент кафедри загальної екології
Житомирського національного
агроекологічного університету
кандидат сільськогосподарських наук

Б.В. Борисюк

З експертними висновками ознайомлений:

Перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи,
Державного вищого
навчального закладу
"Херсонський державний
аграрний університет",
доктор економічних наук, доцент

Ю.І. Яремко

Голова експертної комісії

доцент О.М. Клименко

ДЕКЛАРУВАННЯ

виконання вимог Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти Державного вищого навчального закладу
«Херсонський державний аграрний університет»
за освітньо-професійною програмою «Екологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія»

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) другий (магістерський) рівень	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
<i>Кадрові вимоги</i>			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти	+	+	-
2. Наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової групи забезпечення з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю	кількість членів групи забезпечення, яка є достатньою (не більше 30 здобувачів вищої освіти на одного члена групи), що мають кваліфікацію відповідно до спеціальності, науковий ступінь або вчене звання	шість членів групи забезпечення, яка є достатньою, що мають кваліфікацію відповідно до спеціальності (з них: два доктори наук, чотири кандидата наук, доцентів)	-
Провадження освітньої діяльності			
4. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	60	95	+35

2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	20	25	+5
5. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом	15	40	+25
6. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	підпункти 1-18 пункту 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти	рівень наукової та професійної активності кожного працівника засвідчується виконанням за останні п'ять років чотирьох і більше умов, зазначених у пункті 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти	-
7. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем та вченим званням	+	+	-
8. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	-

<i>Технологічні вимоги щодо матеріально-технічного забезпечення</i>			
<i>Започаткування провадження освітньої діяльності</i>			
1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	3	+0,6
2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	75	+45
3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	-
2) пунктів харчування	+	+	-
3) актового чи концертного залу	+	+	-
4) спортивного залу	+	+	-
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	-
6) медичного пункту	+	+	-
4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	+	+	-
<i>Провадження освітньої діяльності</i>			
5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	-
<i>Технологічні вимоги щодо навчально-методичного забезпечення</i>			
<i>Започаткування провадження освітньої діяльності</i>			
1. Наявність опису освітньої програми	+	+	-
2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	-

Голова експертної комісії

доцент О.М. Клименко

Провадження освітньої діяльності			
3. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
4. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
5. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	-
6. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
7. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	-
<i>Технологічні вимоги щодо інформаційного забезпечення</i>			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	8	+3
2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	-
Провадження освітньої діяльності			
3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна	+	+	-

(наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)			
4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	60	88	+28
<i>Якісні характеристики підготовки фахівців</i>			
1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти:			
- виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	-
- підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	-
- чисельність НПП, які обслуговують спеціальність, займаються удосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, %	100	100	-
Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше, %:			
2.1 Рівень знань здобувачів з циклу загальної підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10

- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50	81	+31
2.2. Рівень знань здобувачів з циклу професійної підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50	79,6	+29,6
Організація наукової роботи:			
- наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів та результатів їх діяльності	+	+	-
- участь здобувачів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь у наукових конференціях конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	-
Наявність органів студентського самоврядування	+	+	-

Голова експертної комісії:

професор кафедри екології,
технології захисту навколишнього
середовища та лісового господарства
Національного університету
водного господарства та природокористування,
доктор сільськогосподарських наук, доцент

О.М. Клименко

Член експертної комісії:

доцент кафедри загальної екології
Житомирського національного
агроєкологічного університету
кандидат сільськогосподарських наук

Б.В. Борисюк

З експертними висновками ознайомлений:

Перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи,
Державного вищого
навчального закладу
“Херсонський державний
аграрний університет”,
доктор економічних наук, доцент

Ю.І. Яремко

Голова експертної комісії

доцент О.М. Клименко

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
дотримання нормативних вимог з акредитації щодо якісних характеристик
підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою освітньо-
професійною програмою “Екологія”
зі спеціальності 101 “Екологія”

№ п/п	Назва показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4	5
1. Якісні характеристики підготовки фахівців				
1.1	Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1.1	Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	0
1.1.2	Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	0
1.1.3	Чисельність науково-педагогічних (педагогічних) працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	0
2	Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше, %			
2.1	Рівень знань студентів професійно орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки		загальної підготовки	
2.1.1	успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.1.2	якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	81	+31
2.2	Рівень знань студентів зі фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки:			
2.2.1	успішно виконані контрольні завдання, %			
2.2.2	якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %			
2.3	Рівень знань студентів із професійної та практичної підготовки:			
2.3.1	успішно виконані завдання з дисциплін фахової підготовки. %	90	100	+10
2.3.2	якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання з дисциплін фахової підготовки, %	50	79,6	+29,6

Голова експертної комісії

доцент О.М. Клименко

3	Організація наукової роботи			
3.1	Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	0
3.2	Участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	0

Голова експертної комісії:

професор кафедри екології,
технології захисту навколишнього
середовища та лісового господарства
Національного університету
водного господарства та природокористування,
доктор сільськогосподарських наук, доцент

О.М. Клименко

Член експертної комісії:

доцент кафедри загальної екології
Житомирського національного
агроекологічного університету
кандидат сільськогосподарських наук

Б.В. Борисюк

З експертними висновками ознайомлений:

Перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи,
Державного вищого
навчального закладу
“Херсонський державний
аграрний університет”,
доктор економічних наук, доцент

Ю.І. Яремко

**Зведена відомість
результатів комплексних контрольних робіт здобувачів вищої освіти зі спеціальності 101 Екологія
за освітньо-професійною програмою «Екологія»**

Назви дисциплін, за якими проводився контроль	Курс	Група	За результатами самоаналізу						Група	Під час проведення акредитаційної експертизи								
			Усього студентів	Кількість студентів	Виконал и роботу	% %	Абсолютна успішність, %	Якість навчання, %		Середній бал	Усього студентів	Кількість студентів	Виконали роботу	% %	Абсолютна успішність, %	Якість навчання, %	Середній бал	Відхилення
Методологія та організація наукових досліджень	5	2	13	13	100	100	77	3,92	5	2	12	12	100	75	3,92	0		
Філософські проблеми в екології	5	2	13	13	100	100	85	3,92	5	2	12	12	100	75	3,83	-0,09		
Стратегія сталого розвитку	5	2	13	13	100	100	77	3,92	5	2	12	12	100	83,4	4,00	0,08		
Екологічний менеджмент	5	2	13	13	100	100	85	4,00	5	2	12	12	100	83,4	4,00	0		
Геоекологічний ризик	5	2	13	13	100	100	77	4,00	5	2	12	12	100	83,3	3,92	-0,08		
Разом	х	х	х	х	х	х	80	3,95	х	х	х	х	100	80	3,93	х		

ГОЛОВА КОМІСІЇ

Доктор сільськогосподарських наук, доцент, професор кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства Національного університету водного господарства та природокористування

О.М.Клименко

ЧЛЕН КОМІСІЇ

Кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри загальної екології Житомирського національного агроекологічного університету

Б.В.Борисюк

З ЕКСПЕРТНИМИ ВИСНОВКАМИ ОЗНАЙОМЛЕНИЙ

Перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Ю.І.Яремко

Голова комісії

О.М.Клименко